

a to na národním hrdinství odboje proti kolonizátorům španělským, na neohroženosti vůdců proletariátu Kuby proti kapitalistům a na boji lidových partyzánů za svržení diktatury, za národní svobodu.

Velmi účinně a morálně povzbudivě působí autorovy příklady třídního útlatku kubánských pracujících, demonstrovanych na konkrétních událostech v boji proti vykořisťovatelům. V tom, jak vidí, prožívá a hodnotí třídní boje, vidíme autorův důsledně třídní, marxistický přístup v hodnocení i jeho těsné sepětí s proletariátem Kuby — s lidem své země. Rocova práce vůbec je významná propagandistická publikace, stranicky zpracovaná na bojových zkušenostech, v čemž tkví i její přínos pro mezinárodní dělnické hnutí a strategii světové proletářské revoluce.

Protože v kubánské revoluci hraje podstatnou roli nejbližší spojenec proletariátu — rolnictvo, zabývá se autor širě, a to plným právem, objasňováním agrární otázky Kuby. Je si vědom toho, že by dělnická třída nemohla splnit úkoly revoluce bez rozhodující pomoci rolnictva, zvláště když v dnešním stadiu vývoje se hospodářství země opírá převážně o zemědělskou produkci.

Blas Roca přepracoval „Základy socialismu na Kubě“ a připisoval některé doplňky v době, kdy nepočtená partyzánská jednotka pod vedením Fidela Castra se rozrostla za pomoci širokých mas kubánského lidu, osvobodila zemi a uvolnila cestu revoluci. V této době se nové vydání publikace stalo naléhavou potřebou k pomoci straně v masovém nástupu marxistické propagandy do boje za prohlubování revoluce. Počáteční období revoluce na Kubě mělo převážně národně demokratický charakter; proto autor v kapitole XII vyjadřuje starost o správný směr vývoje revoluce, aby byly uplatňovány marxistické principy, zásady a zkušenosti potvrzené revoluční praxí socialistických zemí, protože zákonitosti socialistické revoluce si v procesu jejího vývoje vynucují svůj průchod jednoznačně: není dvou cest. To také potvrdilo i oficiální přijetí socialistických zásad při výstavbě Kuby vládou Fidela Castra loni v květnu.

Stranicky rozhled a pevný revoluční marxistický postoj řadí Blase Rocu mezi nejvýznamnější ideology kubánské revoluce, čehož důkazem je jeho zvolení do předsednictva Ústředního vedení sjednocených revolučních organizací Kuby.

Rocova kniha stává se základním vodítkem nejen k vypracování národních dějin Kuby, k vylození praktických zkušeností kubánských pracujících mas a jejich předvoje v boji proti imperialismu USA, ale je především podnětem k zpracování otázek řízení výstavby socialismu marxistickou stranou v zemi, která má zvláštní charakteristiku revolučního vývoje, hospodářskou skladbu a teritoriální postavení.

Rozhodně však tato kniha přispěje k obohacení marxismu současně historické etapy vývoje světové proletářské revoluce.

Blas Roca je nadmíru dobrým rádcem a oponentem. Jeho široký stranický rozhled a pevný revoluční marxistický postoj jej řadí mezi nejvýznamnější ideology kubánské revoluce, čímž se stává i praktickým rádcem v otázkách přístupu a řešení jejich naléhavých úkolů.

Stanislav Beránek

Karel Kautský, *Původ křesťanství* (SNPL, Praha 1961, str. 349).

Kautského kniha *Původ křesťanství* je jistě významným obohacením naší ateistické literatury, zejména proto, že její první české vydání z r. 1919 je již naprosto nedostupné. Cena Kautského spisu vynikne ve dvou směrech: za první je to velmi dobrý výklad koncepce Marxovy a Engelsovy o otázkách vzniku křesťanství, výhodný zejména pro čtenáře-neodborníka, který se v jednotlivých úryvcích, v nichž je Marxovo a Engelsovo stanovisko převážně k dispozici; těžko orientuje; za druhé je to kniha velmi živě napsaná, svědčí o mimořádných schopnostech Kautského jako popularizátora, vyniká materiálovým bohatstvím, jehož pomocí Kautský přesvědčivě ilustruje jednotlivá marxistická stanoviska.

M. Machovec v úvodu správně píše, že i tato Kautského kniha (napsaná v marxistickém údobí jeho vývoje) je poznamenána zárodky pozdějších Kautského chyb, vulgarisací a zrady marxismu. Až úzkostlivě se této myšlenky drží: píše např., že „v tomto spise se projevil nejvýrazněji některé relativně kladné stránky Kautského činnosti“, že „plnil úkol pouhého systemisátora a popularisátora“. Kdyby byly tyto formulace přesné, vznikala by otázka, zda bylo účelné knihu vůbec vydávat. Machovec však vcelku ukazuje, že kniha přínosem v naší ateistické literatuře práce jen je a že i Kautského pozdější „důtky bolševikům“ jsou dnes spíš směšné než nebezpečné — dvěře k vydávání marxistických prací Kautského jsou tedy otevřeny. Tu je ovšem třeba upozornit, že Kautského spisy vycházely v SSSR bezprostředně po Říjnové revoluci, v době, kdy jeho politické renegátství nebezpečné bylo. Bylo to i tehdy zcela správné: marxistická ideologie je tak silná, že se nemusí bát děl, které obsahují jednotlivé odchylky a jsou poznamenány pozdější zradou jejich tvůrců.

Vladimír Blažek